

«ΕΡΩΤΕΥΘΗΤΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ»

ΤΩΝ Ν. ΤΣΙΦΟΡΟΥ
καὶ ΠΟΛ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ

(ΘΕΑΤΡΟΝ ΔΙΑΝΑ)

Καὶ ἄλλη κωμωδία «χωρὶς ἀξιώσεις». Ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι ὅλες οἱ σύγχρονες ἐλληνικὲς κωμωδίαι, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, εἶναι «χωρὶς ἀξιώσεις», συγχρόνως ὁμῶς ἀναρωτιέ-
μι, ἀκόμα μιά φορά, τί ἀκριβῶς ἐννοοῦν οἱ συγγραφεῖς ὅταν δηλώνουν, κάποτε μάλιστα καὶ μὲ κάποιο καμάρι, ὅτι οἱ κωμωδίαι τους εἶναι «χωρὶς ἀξιώσεις». Μήπως θέλουν νὰ ποῦν ὅτι τὶς γράφουν ἀποβλέποντας στὴν «ἐμπορικὴ» ἐπιτυχία, μονάχα, ὅτι πρόκειται γιὰ ἐργάκια ποῦ μόνο προορισμὸ ἔχουν νὰ διασκεδάσουν τὸ εὐρὺ κοινὸ καὶ ἄρα λοιπὸν ὅτι, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση τους καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἐφεση τῶν συγγραφέων, βρίσκονται ἐδῶθε ἀπὸ κάθε νόημα τέχνης; Ὁχι δὲν ἐννοοῦν ἀκριβῶς αὐτὸ οἱ κωμωδιογράφοι μας ἢ τουλάχιστον δὲν ὁμολογοῦν ὅτι αὐτὸ ἐννοοῦν, σκέτα νέτα, καὶ τίποτε ἄλλο. (Τέτοιαι ἀλήθειαι δὲν τὶς ὁμολογοῦν καὶ οἱ πιὸ κυνικοί). Στὴν παράξενη κ' ἐντελῶς νεοελληνικὴ ἔκφραση «χωρὶς ἀξιώσεις» δίνουν ἢ προσπαθοῦν νὰ δώσουν ἄλλο περιεχόμενον. Καὶ νὰ ποῖο, στὴ συγκεκριμένη περίπτωσιν τῆς κωμωδίας («μὲ ὅσο γίνεται λιγώτερες στροφές φάρσας») «Ἐρωτευθῆτε παρακαλῶ». Κωμωδία «χωρὶς ἀξιώσεις» εἶναι μιά κωμωδία «χωρὶς σάλπιγγες καὶ τύμπανα», «χωρὶς ἀξιώσεις θαυμάτων νοημάτων», «σκέτα μιά κωμωδία φιλότιμη». Καὶ εἶναι ἀκόμα μιά κωμωδία ὅπου οἱ συγγραφεῖς ἀπόφυγαν «κάθε εἶδος τολμηρότητας» καὶ «τὴ σκαρωμένη τοποθέτησιν», ὅχι, ὡστόσο, τὴ δευτέρῃ αὐτῇ, πέρα πέρα, σὲ ὠρισμένες σκηνές κρήθηκε ἀναγκαῖα ἡ «ἀπρίορι τοποθέτησιν». Τὸ ζητάει ἡ ἴδια ἡ κωμωδία, ποῦ δὲν τραβάει στοὺς μεγάλους ὀρίζοντες καὶ στὴν ἀπίαστη πνευματικότητα. Καταλάβατε τίποτε; Ἐγώ, ὅχι. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀκουσα τὰ λατινικὰ τῶν ψευτογιατρῶν τοῦ Μολιέρου. Καὶ τὸ χειρότερον· πάλιν δὲν κατάλαβα τί ἀκριβῶς σημαίνει ἡ ἔκφρασις «κωμωδία χωρὶς ἀξιώσεις». Ἀσφαλῶς ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι καταδικασμένη νὰ μείνῃ σίνιγματική.

Εὐτυχῶς ἡ ἴδια ἡ κωμωδία δὲν παρουσιάζει τέτοια...σίνιγματικότητα. Διὰ θολε! Ἐδῶ κοινοὶ ἄνθρωποι κουβεντιάξουν μὲ τὴν κοινὴ καθημερινὴ γλῶσσαν, ποῦ δὲν εἶναι καὶ πολὺ δύσκολο νὰ τὴν ξεσηκώσῃς. Καὶ δὲ μπερδεύονται σὲ «θαυσιὰ νοήματα» καὶ «ἀπίαστες πνευματικότητες». Ἐνας μεσόκοπος «σοφός» ποῦ δὲ γνώρισε τὸν ἔρωτα καὶ ποῦ διαλαλεῖ ὅτι ἔρωτας δὲν ὑπάρχει, ἐξαφνα ἀνακαλύπτει, μὲ μιά ἀναταραχὴ ποῦ δὲν τοῦ ἔδωκε κανέναν βιβλίον, τὴν ὕπαρξιν του, καὶ μὲ μιάς κάνει, ἔστω καὶ λίγο ἀργά, ὅτι μπορεῖ, γιὰ νὰ τὸν χαρεῖ. Αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα τῆς κωμωδίας, ὁλοκάθαρ καὶ πολὺ γνωστὸ καὶ κατάλληλον νὰ χρησιμοποιοῦν καὶ γιὰ δράμα καὶ γιὰ κωμωδία. Ὁ Γκαῖτε ἐπλάσε μὲ τὸ θέμα αὐτὸ (καὶ μὲ πολλὰ ἄλλα θέματα καὶ μὲ πολλὰ «θαυσιὰ νοήματα» καὶ μὲ μιά καθόλου «ἀπίαστη» πνευματικότητα) τὸν «Φάουστ» καὶ ὁ Ἀλέκος Σακελλάριος καὶ ὁ Χρ. Γιαννακόπουλος, ρίχνοντας ὁμῶς ἄλλοῦ τὸ βάρος, τὸ «Ἀλλοίμονο στοὺς Νέους!».

Φυσικά, ὁ ἥρωας τοῦ «Ἐρωτευθῆτε παρακαλῶ!» εἶναι «σοφός» τοῦ πολὺ γλυκοῦ νεροῦ (ἀλλοιῶς δὲ θὰ ἦταν κωμικὸ πρόσωπον). Εἶναι ὁμῶς καὶ ἀρκετὰ ἀνώμαλος ἄνθρωπος, γιὰτὶ δὲν ἀγνοεῖ μονάχα τὸν ἔρωτα, ἔτσι καθὼς ἔχει θαφτεῖ μὲς στὰ βιβλία του, ὅχι μονάχα μισεῖ τὶς γυναῖκες, προῶμα οὔτε σπάνιον οὔτε ἐντελῶς παράλογο, ἀλλὰ καὶ πιστεύει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἔρωτας, ψυχικὸς κάπως καὶ πνευματικὸς. Ὑπεροβολή, βέβαια, ποῦ τὴ δικαιολογεῖ, ὡς ἓνα σημεῖον, ἡ κωμικότητα τοῦ προσώπου. Ἐκεῖνο ποῦ φαίνεται πιὸ ἀδικαιολόγητο εἶναι τὸ κόρωμα τοῦ «σοφοῦ», μόλις ἔρθῃ σὲ κάπως στενὴ ἐπαφὴ μὲ μιά νόστιμη καὶ νέα γυναῖκα. Πρῶτῃ φορά λοιπὸν ἄνθρωπος ποῦ ζῇ στὴν Ἀθήνα, ὅσο θαυμένο κι ἂν τὸν φανταστοῦμε στὰ βιβλία του, ὅσο ἐχθρὸς τοῦ ἔρωτα, ἔχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ βλέπῃ συχνὰ καὶ ἀπὸ κοντὰ μιά νέα καὶ ὡραία γυναῖκα.

Δὲν εἶναι, ὡστόσο, ἐλάττωμα, πολὺ σίσητό τουλάχιστον, ἡ ἀπιθανότητα αὕτη —μᾶς συνήθισαν στίς πιὸ μεγάλες ἀπιθανότητες μερικοὶ Ἕλληνες κωμωδιογράφοι— οὔτε ἡ πάρα πολὺ γλήγορη καὶ ὁλοκληρωτικὴ μεταστροφή τοῦ «σοφοῦ». Εἶναι τὸ ὅτι μὲ τὸ θέμα τους δὲν κατάφεραν οἱ δυὸ συγγραφεῖς νὰ δημιουργήσουν κωμικὰς καταστάσεις καὶ ὅτι τὸ θέμα τους τὸ χειρίστηκαν λιγάκι σὰ θεώρημα. Δὲ ζῇ ὁ ἄνθρωπος δίχως ἔρωτα. Ὁ Κίμων ἐπιχείρησε νὰ ζῇ, φυσικά, δὲν τὰ κατάφερε καὶ ἔκανε στροφή 180 μοιρῶν. Ὅπερ ἔδει δεῖξαι. Ἐλάττωμα τῆς κωμωδίας εἶναι καὶ ἡ πολὺ χαμηλὴ συχνὰ ποιότητα τῶν κωμικῶν τῆς στοιχείων. (Ἀκόμα μιά φορά διαπίστωση πόσο αἰσθητικὰ ἀκαλλιέργητο μένει —καὶ ξέρουμε γιὰτί— μεγάλο μέρος τοῦ ἐλληνικοῦ θεατρικοῦ κοινοῦ).

Ὁ Νίκος Τσιφόρος σκηνοθέτησε ἐπιμελημένα τὴν κωμωδίαν καὶ ἡ ἐρμηνεία εἶναι καλὴ. Ὁ Κ. Ρηγόπουλος («σοφός»), ἡ Κάκια Ἀναλυτὴ (Μυρτώ), ὁ Κ. Βουτσᾶς (ἀδελφὸς τοῦ «σοφοῦ»), ἡ Κατέρ. Γιουλάκη (Ἰνῶ), ἡ Μαρ. Νέζερ (ἀδελφὴ τοῦ «σοφοῦ») παίζουν μὲ μπρίο, καὶ ἱκανοποιητικὰ κρατοῦν τοὺς ρόλους των καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἡθοποιοί. Καλαίσθητες οἱ σκηνογραφίαι τοῦ Β. Ὀλυμπίου.

ΚΛ. Β. ΠΑΡΑΣΧΟΣ